

А. ГОРЦЕВ
БЕЛИЯТ МОНАСТИР

Превод от руски: Александър Хрусанов, 1982

chitanka.info

Изтръгнала се от каменните обятия на скалистата теснина, реката неудържимо политаше някъде надолу. С гневен грохот нападаше запушилите руслото ѝ скални отломки — в пръските на водоскоците слънцето се пречупваше в кванти с цветовете на дъгата. От клокочещата, пенеща се маса се излъчваше такава непреодолима мощ, че Владимир поклати глава; опитай се да я спреш...

От това място започваха десет хиляди стъпала, които водеха към Белия параклис — там горе го очакваше изненадата, обещана му от Джери.

Докато се изкачваше все по-нависоко, Владимир се чувствуваше по-щастлив от всякога — беше сам в боровия полумрак, лъхащ на нагрятата смола. Под краката му лежаха изсечените в скалата стъпала. Полирани от милионите стъпки, сега те бяха покрити с отдавна недокосван килим от сухи борови игли.

Владимир не обичаше нищо в природата толкова, колкото планините. Струваше му се, че разбира родилата ги Земя — сякаш ѝ бяха доскучали еднообразните равнини и океани и затова започнала да сътворява от каменните си дрехи неподвижни гиганти, облякла ги в броката на горите, украсила ги с огърлици от звънтящи води и ги увенчала със снежна корона.

Бяха изминали около три часа, когато сиво-червеникавата колонада на боровите стволоче най-после се разреши и Владимир се намери пред наклонена бяла стена. Тя сякаш беше продължение на склона и се извисяваше над боровете в тъмната синева. Нагоре водеха още четири стълбища, които извеждаха на покрива, настлан с идеално пасвани каменни плочи. Владимир се приближи до преградата и замря. Когато са строили параклиса, древните строители са знаели какво правят — над стъпаловидно извисяващите се хълмове в синеещия простор се издигаше бялото видение Чомо-Ганга или Белият манастир.

Върхът приличаше на огромен храм с множество кули и Владимир почувствува как изтръпва от почти суеверно възхищение. Предишната вечер, по време на нощния полет, той бе видял само силуета на Чомо-Ганга да проблясва върху звездния фон. Но сега от това място бялата грамада, осветена от страничната слънчева светлина, се вля в душата му. Да, Джери не би могъл да измисли по-добра изненада...

Внезапният шум на стъпки по каменните плочи накара Владимир да се обърне. Той се вцепени от уплаха и изумление. Онова, което стоеше пред него, не беше привидение. Беше действително и хвърляше отвратителна сянка, приличаща на размазано мастилено петно. Котлообразната глава — или тяло — беше повдигната на около метър и половина върху три мощни членести лапи и беше увенчана с решетеста платформа. Всяка лапа завършваше със стъпало, нещо като разтегнат бананов грозд. По главата зееха отверстия, явно очи, а под тях стърчеше нагънат на спирала хобот.

Гост от космоса? А може би беше зъл дух от плът, който пазеше параклиса? Но уродливото създание не му даде време да размисли.

— Да обядва, господар Светли — произнесе то със странен скърцащ глас. — Господар Тъмни чака долу...

По трите му лапи пробягна вълна от едва доловим трепет. Владимир мълчеше, съвземаше се от шока. Май започваше да разбира.

— Кой си ти? — попита той.

— Носач Цзамбо, господар Светли. — Скърцането се разнасяше някъде от вътрешността на главата. — Господар Тъмни включи Цзамбо. Нареди да ви занесе долу. Цзамбо ходи бързо-бързо.

Като произнесе тези думи, той услужливо се присви с чисто механично движение, като едновременно подгъна и трите си лапи.

Всичко се изясни. Това беше изненадата на Джери — явно създанието се е намирало в онзи тежък зелен сандък, който бяха натоварили най-напред на аероплата. От него лъхаше топлина и своеобразна миризма на амоняк, които предизвикаха у Владимир пристъп на отвращение. Напразно се опитваше да се възхити от целесъобразността на това чудовище; върху платформата имаше две удобни седалки, а трите лапи сигурно бяха надеждна опора по планинските склонове. Въпреки това между странното създание на човешкия ум и Белия манастир, великолепно творение на Земята, имаше толкова рязък контраст, че Владимир се раздражни.

— Върви! Ще се спусна сам!

— Да, господар... — Нелепата твар се разгъна, отдръпна се, сякаш включи на заден ход, и започна да се спуска, като местеше лапите си подобно на паяк.

Владимир се извърна, поднесе бинокъла към очите си и заразглежда Чомо-Ганга с погледа на опитен алпинист. В зрителното

му поле бавно плуваше с детайлите си петкилометровата стена, цялата покрита с лед от подножието до зъбчатите върхове. Била е покорена само веднъж преди петдесет години с цената на няколко човешки живота и на неимоверни усилия. Сега те бяха само двама — или трима? — и разполагаха с аероплат. Разбира се, не можеше да става и дума за кацане на главния връх. Но вляво, откъм северната страна, стената преминаваше в обширно било. Оставаше да се приземи аероплатът в ледения цирк върху този рид, да се преодолее ледникът и хребетът в подножието на върха — така за две денонощия щяха да стигнат до главния връх на Белия манастир.

Беше време да се спусне и мислите му се върнаха към странния носач. Сега, през десетте години на ХХІ век, роботите бяха нещо обикновено. Те лъскаха обувки по улиците, продаваха стоки, сервираха в ресторантите. И въпреки това бяха машини. Не им се придаваше човешка форма, оставаха си само сложни устройства. Но сред тишината на лабораториите вече се раждаше ново поколение на невиджани дотогава поразници на техниката и биологията. В тях нямаше метал, а само белтъкоподобни структури, квазиживи тъкани от изкуствени клетки. Владимир само беше чувал за това, но сега го видя с очите си.

„Ама че кикимора“, помисли си той. Ако беше машина, всичко щеше да е ясно. Преместиш ръчката, натиснеш бутон или подадеш заповед в ухото-микрофон. Или животно, дори най-странното, да кажем, стегозавър — представи си как е яхнал стегозавъра, стъпалата в стремена, в ръката държи юзда, и се усмихна. А този... нямаше дори термин за него, а камо ли име. Не наподобяваше на нищо, на нищо не приличаше и неизвестно защо това предизвикваше раздражение. Но в края на краищата не всеки би изпитал удоволствие от общуването с говореща жаба, дори и да е гениална.

* * *

Върху поляната, заобиколена от скали, стоеше наклонен аероплатът — дебела петметрова чиния, покрита с прозрачно полукълбо. Недалеч в тесния кръг на каменното огнище се мятаха езиците на оранжев огън, облизваха димящия черен съд. Покрай него

само в сини плувки, с люлеещ се на врата му медальон, Джери танцуваше под звуците на ритмична музика и с цяло гърло пееше модна песен.

Владимир отдалеч му махна с ръка. Джери беше коренен тибетец, симпатичен момък с широко, усмихнато лице и закачливи черни очи — любител на изкачванията и роден философ. Бяха се сприятелили неотдавна на космическия полигон във великата тревна пустиня близо до синьото езеро Кукунор.

— Какво ще кажеш за изненадата, Влади? — викна отдалеч Джери. — Изглежда, че никак не ти е харесал?

— Виноват — отвърна Владимир, като се приближи към огъня. — Не изпитвам възторг.

— Нищо, ще свикнеш — рече Джери. — Това е нашата новост, двуместен крачещ всъдеход, притежава издръжливостта на як и интелект на неандерталец, а повече не е необходимо. Наричаме ги биоиди.

— По дяволите, можеше да се направи и по-красив — измърмори Владимир. — Някакъв хибрид между паяк и слонче...

— А защо му е красота? Той е приспособен отлично към функциите си, дори повелителят „Естествен подбор“ не би направил нещо по-добро. Изгладнял ли си?

— Как не, аз не съм биоид! Какво има в котелката?...

— Истинска тибетска часуйма — обясни гордо Джери. — В Лхаса няма да намериш такова ядене. Видя ли Манастира?

— Да. — Владимир извлече от паметта си образа на Чомо-Ганга и отново изпита прилив на възхищение. — А ти идвал ли си тук преди?

— Като малък, с дядо си. — Джери свали съда от огъня. — Още тогава Белият параклис беше празен, монасите бяха тръгнали по света... Дай котелката.

— Интересно как щяха да възприемат монасите твоя Цзамбо?

Джери се разсмя, показва широката дъга на белите си зъби.

— Щяха да решат, че в неговия облик се е превъплътила душата на някакъв нещастник, прегрешил повече от необходимото... Но в него има зачатъци на личност, може да се обижда например... Ей, Цзамбо! — викна той на биоида. — Върви донеси вода за чая.

След като се справи с часуймата, той извади от джобчето на гащетата тънка цигара и запуши, като се настани по-удобно върху тревата.

— Ще свикнеш — повтори той.

„Личност — помисли си Владимир. — Квазиличност. Квазимисли, квазиемоции... Но как ще ги отличиш от нашите? Възможно ли е въобще?“

— Тежко е да се свикне — подхвърли той. — У нас все още има нещо древно, тъмно... Не прилича на теб — значи е чуждо, пази се от него. Нищо не може да се направи, животът ни създава все още по стария модел.

— Той създава от нас не онова, което трябва да бъдем, а каквото можем да бъдем — изрече Джери. — Животът е безкрайна верига от превръщания, той не умира с теб, а всеки път се възражда в нов облик. В какъв — зависи от кармата, с други думи, от алгебричната сума на всички твои действия и помисли във всички предишни въплъщения. Забележи — със знаци „плюс“ и „минус“... Колкото повече са плюсовете, толкова по-добро е следващото въплъщение, разбра ли? — Джери се повдигна на лакът и хвърли в огъня сух клон от хвойна.

Владимир поклати глава.

— Ама че счетоводство... Сериозно ли вярваш в това?

— Вярвам. Няма съдба, фатум, всеки е собствената си съдба.

— Но защо въобще да се живее в такъв случай? Да рискуваш да си развалиш кармата? По-добре веднага да седнеш в бъчва с консервант. Да не помръдваш, да не мислиш, да не пожелаваш...

— Точно така! Именно това е нирвана, вечното блаженство на абсолютния покой, краят на превъплъщенията, награда за добра карма.

— Тогава защо си тръгнал да се катериш по Белия манастир? — Владимир започна да губи търпение. — Заради кармата ли?

— Да, Влади — тонът на Джери беше сериозен. — Това е добро деяние, нали ни прави по-добри?

— По дяволите, нима за толкова години у нас нищо не се променило? Как сте се изхитрили да съчетаете всичко това с голямата наука?

— А, не, много се е изменило — усмихна се Джери. — Старият ламаизъм доведе Тибет до застой. Когато дойде освобождението, разбрахме, че с яковете няма да стигнем далеч. Науката ни помогна не

само да унищожим нищетата и болестите. Преди ламите въртяха молитвените барабани. Сега са работници и земеделци. Вместо ламите се молят електронни машини. Мъдростта от стотиците томове на „Кянджура“ е достъпна за всички по телевизията и в микрофилми, а над Потала светят свещените думи: „Ом мани падме хум“ — знаеш ли какво значат?

Владимир кимна.

— Не, Джери — каза той. — На мен не ми подхожда това. Не ми е нужна нирвана, дори и на такава висока техническа основа. Искам да живея и да бъда човек... да правя света прекрасен и да не оставям безнаказани всякакви мръсотии, каквито има още много по земята... А ето го и нашия красавец. Слушай, защо дими?

Биоидът се приближаваше, хванал с хобота дръжката на люлеещо се червено ведро. Над него се издигаше облаче пара.

— Намокрил си е радиатора, а той е нагрят до осемдесет градуса... Топличък ми е, не си ли го забелязал? Да отидем, да се запознаем по-отблизо.

Джери дръпна Владимир към биоида. Лъхна го миризма на амоняк, повдигна му се. Владимир издърпа ръката си и викна с отвращение:

— Махни го по-надалеч!

Усмивката върху широкото мургаво лице на Джери угасна.

— Значи така! — процеди той. — Знаеш ли какъв си? Расист! Това ви е в кръвта на просветените европейци! Защо, по дяволите, си ме удостоил с присъствието си? Аз съвсем не съм Джери, а само Чжало! Или си разчитал, че ще ти бъда носач? — Джери разсече въздуха със стиснат юмрук. — По дяволите! — Той се извърна и тръгна към аероплата.

След него заситни Цзамбо. В оттеглянето му имаше нещо от безропотното магарешко покорство. Владимир почувствува, че почервява. Втурна се след тях.

— Почакай, Джери — пророни той. — Няма да се оправдавам, държах се като говедо... Разбираш ли, винаги са ми казвали, че приличам на стоманена релса — както е поставена, натам води. Не мога да свикна с него, никак... — Погледът му падна върху медальона на Джери. В ромбовидна рамка се усмихваше млада чернокоса жена с

мило простодушно лице. — Не съм го виждал досега у теб, Сонбу ли е?

— Тя — Джери омекна. — Ще се оженим след една година, когато завърши университета в Чамдо. А ти имаш ли си момиче?

— Не. — Владимир се намръщи. — Тя не може да се примири.

— С релсата ли?

— Да. Този твой Цзамбо — не мога да го вземам за машина. Нито за животно, нали говори. Значи е човек? Но никак не прилича на човек.

Известно време те се гледаха мълчаливо.

— И какво като не прилича? — рече накрая Джери. — Да те вземем теб например — откъде да зная, че не си изкусно направен робот?

Владимир изумено се вгледа в Джери.

— Да не си се побъркал?

— Не се плаши — с насмешка му отвърна той. — Ти си човек. Но не защото си направен от плът и кръв. А защото се държиш като човек, това е важното. Цзамбо има същото поведение, защо тогава да не го смятаме за човек?

Владимир се замисли. Слънцето клонеше към залез и светлината стана неочаквано топла — невидимият от мястото им Чомо-Ганга сияеше и изпълваше света с розова светлина.

— Знаеш ли, ти си прав — призна той. — Да се мисли по друг начин е расизъм... Но тогава ти си робовладелец, не е ли така? Ще го яхнеш.

— Това е съвсем друго нещо. Да вози му е професия. Аероплатът не може да кацне къде да е, а Цзамбо ще мине навсякъде. Изотопните батерии ще издържат дълго, докато не се състарят миозиновите мускули.

— Добре, Джери, ще свикна — обеща Владимир. — Но няма да го яхам. Слушай, а не може ли да го изключим?

— Не може — Джери се разсмя. — Щом се включат батериите на режим, толкова! Него може само... да го разглобят, или нещо такова. Стига си умувал, той ми е юнак... Ей, Цзамбо, ела тук!

Той закуцука, тихичко помахваше хобота си, а платформата се поклащаше в такт. Вярно, не беше красавец, но и яковете... С него

поне можеха да се разменят няколко думи в рамките на проблемите по прехода и преноса на товари.

— Може не само да вози. — Джери огледа биоида със съчувствен поглед. — Има развита терморегулация. Ако му наредиш, ще те стопли не по-лошо от огън, вярно, за сметка на това ще съкрати живота си... — Той потупа Цзамбо по слонската глава. — Хайде! Давай десерта.

Те с наслаждение поглъщаха консервираните банани, когато Владимир внезапно каза:

— Слушай, имам идея как да се достигне нирвана по време на живота...

— Разправяй!

— В състояние на безтегловност, когато си в орбита над планетата!

Предните очи на биоида Цзамбо видяха непонятна за него картина: господар Тъмни и господар Светли избухнаха в гръмки ритмични звуци, паднаха върху тревата и прегърнати започнаха да се въргалат по нея. Ако има някаква опасност, трябва да им се притече на помощ. Но на кого от двамата?

Бяха млади, пълни с напирасци сили и не подозираха какво тежко изпитание им готви Белият манастир.

* * *

Беше още тъмно, но светлинният прилив от изток гасеше звездните огънове във високото небе.

Вече няколко часа вървяха по плавно издигания се ледник, покрит изцяло с блестящ фирн. Върху удобното седло в нагриван предпазен костюм Джери не усещаше движението — наоколо цареше белота, която не даваше никаква опора на погледа. Само отпред се мяркаше ясночервената фигура на Владимир — с шлем на главата, плосък сребрист резервоар върху гърба и широк бял колан на кръста. Джери се огледа — назад се точеше верижката звездообразни следи от стъпалата на биоида. Те се смесваха с овалните отпечатъци от самоповдигащите се ботуши — ороподи, с които беше обут Владимир.

Още по-надалеч се простираше виолетовият хоризонт и на фона му тъмнееше петното на изоставения аероплат.

— Джери, как е маякът?

— Пищи нормално.

По сигналите на маяка, отражавани от спътник, наблюдаващата ги спасителна база знаеше постоянно къде се намират.

— Да спрем да се огледаме. — Владимир впери поглед напред. До подножието на гребена под върха оставаха три километра по измамния ледник, вероятно прорязан от пукнатини, покрити със сняг. Само пред самия гребен, в плътната сянка на масива нямаше сняг — там бяха струпани полупрозрачни гъби открит лед.

— Ще бъдем по-внимателни — чу Джери в шлема си. — Не мога да търпя покрит ледник, не знаеш къде ще пропаднеш. Хайде да се вържем, включвам ехосондата...

Между тях се проточи тридесетметрово червено въже, а в ушите на Владимир зазвуча тихо бръмчене, което означаваше близка твърда ледена повърхност под слоя фирн. Изкачването не изискваше усилия; работата вършеха ороподите, „планинските крака“, поред повдигащи всяко стъпало със сгъстен газ от резервоара на гърба му. Четири такта, две „вдишвания“ и две свистящи „издишвания“ под краката — едно-две, три-четири, ом-мани, падме-хум...

Когато иззад назъбените върхове на Чомо-Ганга се подаде ослепителният край на слънцето, върху тях се нахвърли ураганен вятър. Той вдигна във въздуха снежни вихри и потоци всичко наоколо в белезникава мъгла. Но не можа да спре изкачващите се.

Владимир почувствува натягане на въжето и се огледа — Джери беше дошъл прекалено близко.

— Стой по-надалеч, Джери! — викна му да го предупреди.

Внезапно бръмченето на ехосондата стана оглушително, а десният му крак загуби опора. Докато падаше, Владимир удари задния ръб на шлема в снега и усети силното дръпване на опънатото въже.

Последва бързо плъзгане по ледения склон, свитото му сърце бе обзето от чувството за нещо непоправимо, направи отчаян опит да се задържи. Това продължи няколко секунди. Владимир се заклина между две наклонени ледени стени. Отгоре силно го притискаше масата на сриналия се сняг.

— Влади! — се разнесе в шлема. Значи те са невредими! Но къде са?

— Джери, Джери, тук съм!

— Влади! — отново го повика Джери — не го чуваше. — Влади, къде си?

Явно връзката не работеше. Ако свали шлема, ще може просто да извика. Владимир се опита да освободи затиснатите си ръце и веднага се поднови плъзгането. Нима това е краят?

— Влади! Къде си? — звучеше в шлема.

Плъзгането се забави и внезапно ръцете му се освободиха, а ороподите опряха в нещо твърдо.

Известно време Владимир не помръдна. После включи прожектора и в светлината му блеснаха слоестите ледени стени. Повдигна се внимателно, отърси се и свали шлема. Мраз облъхна лицето му.

— Джери! — викна той. И веднага чу радостния отговор.

— Влади, чувам те! Слизаме долу!...

— Тук има пещера! — викна с всички сили Владимир; ехото откликна издевателски. — Пусни Цзамбо напред!

След минута върху Владимир се изсипа град от снежни парчета. Той отскочи и на мястото му, пружинирайки върху лапите си, се плъосна стокилограмовият биоид. След него се спусна и Джери, целият отрупан в сняг. Прегърнаха се и Владимир му помогна да свали шлема си.

— Цял ли си?

— Навехнал съм си малко рамото. — Владимир свали резервоара от гърба си и ненужните ороподи. — Виждам, че ти си невредим, а маякът?

— Погледни на гърба ми. Струва ми се, че пищи...

Владимир погледна и поклати глава.

— Смачкана е антената. Впрочем и без това трябва да го изключим.

— Значи те са загубили сигналите. — Джери засия. — И знаят къде! Ом-мани-падме-ум! След час ще бъдат тук! — Той с облекчение си пое дъх. — Но кажи как стана всичко?

— Най-вероятно пукнатината е била покрита със стара кора фирн. — Владимир се почеса по врата. — А под него празнина.

Сондата е дала отражение от фирна... А ти... защо се приближи толкова? Ако беше се задържал на цялата дължина на въжето, щеше да останеш горе!

— Заяпах се, Влади — призна си чистосърдечно Джери. — Не успях да мигна и въжето вече ни влачеше...

Стояха върху вълнообразна ледена повърхност, която след наклонена гърбица се спускаше в дълбока тъма. Владимир светна надолу с прожектора и свирна.

— Добре ни провървя! Ако бяхме продължили още двадесетина метра, дълго щяхме да се спускаме... Закрепи се! — Джери извади от джоба ледения пистолет, вкара в дулото му назъбена кука, опря го в стената и натисна спусъка. Раздаде се силно пукане, мигновено изсвистя пара, по лицата им заудряха студени късчета лед. Нагрятата кука се заби дълбоко в леда. Джери хвана въжето и върза себе си и Владимир към нея.

— А къде е пакетът с екипировката?

Джери се приближи до биоида, опипа празното му, изкривено рамо.

— Всичко е изчезнало, Влади!

— Не е страшно, няма да чакаме дълго, ще се нахраним от аварийния запас. — Владимир разкопча колана си — представляваше гъвкава найлонова стълба. — Светни ми.

Той повика Цзамбо, качи се върху платформата му и заби две куки по-нависоко в стената. Окачи на тях стълбата, повдигна се нагоре, опипа свода — ръката му опря в студена неравна повърхност. Продължи да опипва и внезапно разбра, че замръзналият остатък от сринатия сняг ги е затворил в капан. По гърба му премина вълна от ледени тръпки.

— Ще трябва да чакаме спасителите, Джери — подхвърли той.

В лъча на прожектора веднага видя как се измени лицето на Джери.

— А ако... се забавят? Аварийният запас ще ни стигне за едно денонощие, да кажем, че ще го пестим, за да издържи две, а след това?

— Спокойно, момче! По-добре да се опитаме да поправим антената.

Оставаше им само да чакат.

* * *

Влагата се стичаше навсякъде от ледените сводове, капеше по голите им глави, върху обгърнатия от пара биоид, чукаше неритмично и предизвикваше неочаквана асоциация с мартенските дни у дома...

Отдавна бяха обсъдили всичко възможно, като се опитваха да измамат глада и тревогата. Наистина гибелта в този леден капан беше толкова безсмислена, че просто не вярваха в нея. Но вече започваше да го обзема затъпяващо безразличие. Не биваше да му се поддават и Владимир се напрягаше да раздвижи Джери, който все по-често се молеше самичък.

Изправи се и погледна часовника — пети юли. Бяха изминали вече четири денонощия, а спасителите все още ги нямаше. Можеше да има само една причина — бяха престанали да чуват сигналите на маяка по-рано. Но къде и кога?

Биоидът едва се виждаше в полумрака. Излъчваният от него поток топлина ставаше по-горещ. И странно — привичната вече миризма на амоняк бе заменена с нещо друго, непознато. Дали да го попита какво става? Някак си не можеше да накара устата си да произнесе въпроса. Пък и дали щеше да го разбере?

Разбута спящия Джери. Той отвори очи, огледа се и се повдигна на лакти.

— Влади — изрече той измъчено. — Дай ми да пия.

— Дръж се. — Владимир му даде да се напие. — Въпреки всичко ще се измъкнем!

— Кога? Може би им пречи снежна буря?

— Едва ли е продължила толкова. Знаеш ли кога са загубили сигналите на маяка? Във виелицата! Вероятно са попречили електрическите разреждания, сам знаеш, че това се случва в планината. И виелицата не им е позволила да излетят веднага.

Джери седна върху смачканото червено платнище.

— Но можеха да ни намерят по следите!

— Сигурно са заличени — възрази Владимир.

— Направихме голяма дупка в снега! Поне нея са могли да видят.

— Пукнатината е засипана от пресен сняг.

— Какво ми доказваш? — викна Джери. — Че е невъзможно да ни спасят ли?

„Прав е — помисли Владимир. — Отново се втурвам по права линия...“

— Спасителите идат, Джери — каза той спокойно. — Търсят ни и това е сигурно.

— Ще намерят само Цзамбо, той ще издържи дълго! — Джери говореше все по-високо, черните му очи блестяха възбудено. Внезапно той млъкна, вгледа се в биоида и скочи на крака. — Имаме храна! Виждаш ли?

Владимир неволно се огледа.

— Ето я, зад теб е! Петдесет килограма годни за ядене миозинови белтъчини в мускулите му. Разбираш ли?

Владимир не успя да отговори; откъм биоида се разнесе някакво свистене. Нима беше разбрал техния разговор?

— Погледни какво прави!

Хоботът беше разгънат и насочен към тясната пукнатина, която се губеше нагоре. Джери докосна главата на биоида и веднага отдръпна ръката си. От хобота със свистене излетя струя горещ въздух.

— Прегрял е! — викна той. — Ей, Цзамбо! Намали температурата си, това е заповед!

— Защо, Джери? — намеси се Владимир. — Той ни спасява! От топлината сринатият сняг се топи — още малко и ще можем да се измъкнем!

— Цзамбо натопля — проскърца гласът на биоида.

— Но така той се самоизгаря! Миозинът няма да издържи и ще се лишим от всичко! Погледни как се топи ледът под него — ще падне долу! Изстивай, Цзамбо!

— Цзамбо няма да изстине... — се разнесе отговорът.

Джери се втурна към Владимир, хвана го за яката на комбинезона.

— Трябва да го разглобим! Не вярваш ли, че може да се яде?

— Не, не става дума за това... — Владимир отстрани ръката му. — Какво става с твоята карма? И в какво ще се превъплътиш?

— Аха, ето какво било! Много бързо се пренастрои! Май доскоро той беше за теб гадно чудовище!

— Грещиш. — Лицето на Владимир беше мрачно. — Той и тогава беше за мен почти човек... Това, което предлагаш, е убийство. Защо не се подкрепиш с филе от мен?

Свистенето на въздуха не преставаше. От пукнатината фучеше пара, непрекъснато течеше вода.

— А ако беше куче, верен другар, който те разбира, но не може да говори? Щеше ли да умреш от глад редом с него?

— Да — отвърна твърдо Владимир.

— Но разбери, че това е само говореща машина! Нима е канибализъм да изядеш кожения салник на помпа?

— Не се прави на глупак, Джери! Не е важно от какво е направен. Важното е, че притежава личност. — Без да забележи, той повтори казаното от Джери на поляната.

Застанаха един срещу друг с разтворени крака и полусгънати ръце.

— Не ми пречи, Влади! — Тонът на Джери беше заплашителен.

— Нямах право да му отнемеш живота!

— Той не е жив!

— Притежава разум. А може би и чувства.

— На него му е все едно!

— Но аз не мога... — Владимир почувствува как го залива нещо, което стои над доводите на разума. — Няма да ти позволя!

— Ти си стоманена релса, сам си, а мен ме чака годеница! — Джери отскочи към стената с пистолет в ръката. — Нямам намерение да издъхна в този капан за мишки! — Вкара в дулото кука, приличаща на борово клонче. — Махни се от пътя ми!

— Джери, почакай! — викна задъхано Владимир. — Ом-мани-падме-хум! В името на Свещеното съкровище и Лотосовия цвят — спри!

В мътния поглед на Джери проблесна объркване. С отчаян скок Владимир се намери до него, хвана китката му, отклони пистолета нагоре. Разнесе се изстрел. Нагрятата вишневочервена кука проблясна и се скри в пукнатината. Отгоре се посипаха шумно парченца лед и внезапно просветна — до тях си проби път дневната светлина.

Двамата застинаха един до друг с протегнати нагоре ръце. А зад тях се чу трясък, част от ледената площадка се разчупи, като увлече със себе си потъналия дълбоко в леда биоид.

— Господар, опасност... — разнесе се скърцащият глас и млъкна.

Из пропастта се дочу свистене, надигнаха се облаци пара — всичко свърши. Ах, Цзамбо!... Владимир никога преди не бе изпитвал толкова силна мъка.

Но трябваше да се действа. След час трескава работа — куки, стълба, куки, стълба — и двамата излязоха на повърхността, замижаха и се проснаха изтощени върху снега.

После Владимир стана, провери наоколо със сондата — нямаше опасност. Ако бяха минали на три метра встрани, нямаше да попаднат в пукнатината. Включи маяка, ослуша се — маякът пищеше успокоително. Сега скоро щяха да долетят и да ги приберат.

Чакаха със свалени шлемове, присвиваха очи от ярката светлина.

— Защо не те послуша, Джери!

— Не зная... Преди не се е случвало нищо подобно с него. В програмата им няма стимул към саможертва, а само за защита на собственика. — Джери замълча. — Бих искал да зная в какво ще се превъплъти сега...

— В човек — каза Владимир.

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр. 40-41/1982 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.